

Közigazgatásunk megújulása felé

Irta: CZÉRE BÉLA

Mindössze fél esztendője, hogy *Magyar Zoltán* professzor *Magyar Közigazgatás* című munkája megjelent, de a felette kerekedett viták, állásfoglalások és a szerzőnek a legellen-tétesebb, politikai színezetű irányokba való beskatulyázni-akarása beszédesen bizonyítják, hogy ezáltal nem minden-napi mű került ki a tudomány műhe-lyéből. A viták hullámvérése a ma-gyar élet leglátványosabb tájait is elérte, mely tény nemcsak a közigazgatás-tudomány szerteágazó és állami éle-tünk legfontosabb, egzisztenciális problémáit érintő voltát bizonyítja, de jó tanulság arra is, hogy az egyetemi katedra hívős és tárgyilagos hangja is felkavarja és lázba tudja hozni a kedélyeket, ha a tudomány művelője személt az élet realitásaira, a múlt ta-nulságai mellett a jelen és a jövő kér-déseire függeszli.

Nem célnünk, hogy a következőkben *Magyar Zoltán* művének részletes és teljességre törekvő méltatását adjuk: ez arundelkezésre álló hely és a szak-erőségek részleteibe való kényszerű behatolás miatti amúgy sem volna le-hetséges. De ha a *Magyar Közigazga-tás* hatalmas épületeinek bemutatásától el kell is tekintenünk, annál fontosab-ban tartjuk, hogy rámutassunk itt arra a hármaskörre, mely *Magyar* művére támaszkodva, annak mintegy *végző sommázatát és legmélyebb ta-nulságát* nyújtja és *hivatva van a szakudomány szűkbb körű világát a nemzeti és társadalmi élet messzire te-rülő tájairól egybekapcsolni.*

Új tudományos szintézis

»Ez a mű kísérlet a közigazgatási jogot és a közigazgatástani eszaktant felölelő közigazgatás tudomány új szintézisének megalkotására — írja előszavában *Magyar* professzor. A szerzői szövegszerűség által kíséreltetnek nevezett nagy horderejű tudományegysé-gesítés ezáltal azonban nemcsak azt jelenti, hogy két tudományág, mely különböző irányokból indult el, külön-böző emberek, korok, felfogások és é-s-tajak munkáját és nézetét foglalja egybe, a fejlődés útján oda jutott, hogy ismeretköriük teljességét, az éle-tben való használhatóságát egymás nélkül nem tudják elképzelni. Ez az új szintézis — a közigazgatástudomány ta-nulságain keresztül — éles és sürgető példát adott arra, hogy a jogi okta-tásunkban követett rendszert néhány ponton komolyan revízió alá kell vonni. Kétségetelen, hogy a közigazga-tási jog egyike volt (hála *Magyar* professzor és az általa vezetett *Ma-gyar Közigazgatástudományi Intézet* munkásságának: volt) a jogi tudomá-nyok ama ágának, ahol a *jogszabá-lyok és a való élet éles kontrasztja* a legszembetűnőbben kirajzolódott. Ez a jelenség azonban más jogi tudomány-ágakban is szembeszökő és sokban *jellemzője egész máj jogi oktatásunk-nak.*

A jogszabályok merev normái mö-gött lüktető való élet, a szabályozott életviszonyok, valamint a megadott és megoldásra váró problémák megis-mésése nélkül nem képzelhető el valódi és mély jogászai műveltség. Aki a ma-gyar élet ezülig rendezett és ezután rendezendő kérdéseit a már megalko-tott jogszabályok sokszor áttekinthe-tetlen szövevényén keresztül közelíti csak meg, nem kaphat teljes képét, mély és valódi élményt a többé-kevésbé elsajátított ismeretanyagból, tudása gyökértelen, szűk szemszögű és az élet realitásával szemben idegen.

Anélkül, hogy *Magyar* professzor szintézisét a közigazgatástudomány szempontjából kísérelnők meg mér-legre tenni és tanulságait levonni, megállapíthatjuk, hogy *munkájában éles és tudomány oly elválaszthatatlan egységbe fonódik össze, amire tudomá-nyos életünkben eddig kevés példa volt.* Nagy tanulság azok számára, kik

súlyt helyeznek arra, hogy az *Alma Mater* esernőikéből távozó ifjúság olyan ismereteket is vigyen magával, melyek az élet tudományos doltrájk köze nem szorítható problémái közé is aprópénzre váltható tudást és egészséges, gyakorlati élvezet nyulja-mak.

A közigazgatás célja: az eredményesség

A közigazgatás az embereket van és nem megfordítva. Ezt a vezet ő el-vet olvassuk kimondva vagy kimon-datlanul a könyv csaknem minden lapjáról. A néhány szóba sűrített fel-fogás egész életszemléletet, mondhat-nánk: világnézetet jelent. *Magyar* a közigazgatási problémáinak gyökereit keresi és találja meg a széles tömegek igényeinek kielégítésében. Ahogy vé-gigvezet és meggyőző erővel mutat rá a közigazgatás feladatainak az elmúlt száz év alatt történt hihetetlen arányú kiszélesedésére, és vonásokkal rajzo-lódik ki a XX. század államának képe, amelyben többé nem az impériumon, a kizárólag hatalmi eszközökkel meg-valósítható feladatokon van a főszű, hanem előtérbe nyomulnak mindazok a művelődési, gazdasági, egészség-ügyi, szociális, stb. problémák, melye-ket azért kell az államnak megoldania, mert azok közé-dékek és közösen jobban megoldhatók.

Ez az alapfelfogása jórészt meg-magyarázta, miért érezte a közigazga-tási jog és közigazgatástan egybefor-rasztásának feltétlen szükségességét. Amíg kontinensünk másfél százada a »Jogállam« tiszteletének büvököében élt és folyt az aktagyárás, a formális ügyintézés és a bürokrácia sok más terméke és eljárása (sajnos, *Stein* Ló-rinc és *Concha* Győzőnk munkássága sem tudta e felfogás tartósan felszá-molni), addig az angol-szász államok-ban kezdettől fogva az »efficiency«, az eredményesség volt a legfőbb prin-cipium, mely nemcsak a gazdasági életben, de az állami igazgatásban is teljes mértékben érvényesült. A nivel-lálódás folyamata az utóbbi évtizedek eredménye: először a racionalizálás gondolatán és a francia *Fayol* munkás-ságán keresztül éreztette hatását az eredményességre való törekvés alap-eszméje, míg Európából a közigazga-tási jogrend kipített tanait vehették mintának az angol-szász államokban.

Magyar nem ellensége a jogállam-nak és nem tör a megsemmisítésére, de határozottan hangsúlyozza, hogy közigazgatásunkban a jogszerűség fel-tétlenül szükséges és tiszteletreméltó eszménye mellé az eredményesség kö-vetelményét állítsuk oda ugyanolyan ranggal ellenpárul, mert a közigaza-tási apparátus működésének ered-ménytelenségét nem mentheti az a körülmény, hogy eljárása a jogszerű-ség szempontjából kifogástalan volt. Érthető, ha az eredményességre való törekvés szolgálatában azok az esz-közökre és szervezési elvekre helyezi a súlyt, melyek közigazgatásunk szer-vei számára aktivizást és erőt biz-tosítanak. »A közigazgatás nem vitat-kozas, hanem akarat és tett« — vallja az olasz *Zanobini*-vel és a közigazga-tás működésének egész vonalán az egyéni felelősség követelményét kí-vánja megalósítani.

Az ifjúság hivatása

Hogy a *Magyar Közigazgatás* az ál-lami életnek és mai problémáinknak annyira közvetlen közelébe kerül-he-tett, tulajdonítható annak, hogy *Ma-gyar* Zoltán, mint a közigazgatás racionalizálásának két éven át volt kormánybiztosa, a magyar adminisz-rációs apparátus egész problémakörét annak legközvetlenebb valóságában megismerhette. Könyve ezért a tuda-mányos elvekben és a magyar közigaz-gatás mai helyzetén kívül a megoldás-

ra váró magyar közigazgatási felada-tok kimerítő és éles szemmel meg-látozott összeállítását és programját is nyújtja. *Munkájának* e részét azok, me-lyeknek tanulmányi leginkább kikíván-lyosnak a szaktudomány művelőinek körében és a nemzet jövőjében vezetőre hivatott ifjúságon keresztül minden, a magyar jövő építésére magát hiva-tottnak érző emberhez szólhat. Amit az »országrendezés« feladatairól, a ta-nyiai igazgatás problémáiról, a közsé-gi igazgatás kérdéseiről, vagy akár a közigazgatás környezete című fejezet-ben, stb. mond, az ország- és jövőépí-tésben hivatást vállalni akaró ifjúság számára program, iránítás és élet-hivatás.

Magyar professzor könyvét oku-latul küldi az ifjúság számára. Mi hoz-záfűljük, hogy műve és munkássága határkő és iránymutató kell, hogy le-

gyen az egymást követő ifjú nemzedé-kek számára. Olyan útbaigazító, mely *mindenkinek, tőkésességét, a közérdeket és a magyar jövő tiszta és önzetlen szolgálatának szellemét tükrözi.*

Többen megvádolták *Magyar* Zol-tánt azzal, hogy politikai berendezke-désünket akarja a közigazgatás ked-veért megváltoztatni, azért összetéveszti a célt az eszközzel, eltúlozza tudományá-jelentőségét, nem látja a fától az er-dőt. Mi azt kívánjuk, hogy ez a vád teljesesdjék be a politikai tudományok valamennyi magyar művelőjén: mert ha tudományában mindenki akkora körültekintéssel, az összefüggések oly széles ismeretével fogja a magyar ét-deketet szolgálni, mint *Magyar* Zol-tán, akkor sok jót remélhetünk a ma-gyar jövőt illetően, mert a magyar problémák számos területén új indu-lásokra, új feladatokra és új eredmé-nyekre készülhetünk. Mert a *Magyar Közigazgatástudomány, bizony remél-jük, élvezet majd a magyar közigaz-gatás annyira kívánatos megújulása felé.*

Almágyer Antal és Farkas István
Budapest, V, Zrínyi tér 1-3.
Arcképeim: S.